

Historieglimt 179

Sverre Pedersen på Lademoen

Sverre Pedersen er født i 1882 og vokste opp på Sandstad, Ladeveien 5, som hans far og farbror, losene Pedersen, hadde kjøpt. Han ble arkitekt fra Trondhjems Tekniske Lærestanstalt (TTL) i 1901 og studerte videre i Tyskland. Fra 1905 var han ansatt i Trondhjems kommunale bygningsvesen; fra 1914 som stadsarkitekt, altså byarkitekt. Fra 1920 til 1954 var han professor i bygningskunst og byplanlegging ved NTH. Fra 1940 til 1945 ledet han dessuten organisasjonen Brente Steders Regulering. Han har tegnet hundre byplaner! I en artikkel fra 1927 *Spredte Tanker under en Tur i Trondhjem* går tankene til den bydelen der han hadde vokst opp.

Han skriver:
«Gaar vi videre indover Østbyen og kommer ind til Buran, har vi et trist Eksempel paa Regulering og Boligbebyggelse omkring Lademoen Park, som heldigvis blev planlagt der, hvor den er. Det skal Byens Styre ha Ros for at de gjorde. Paa den nedre Side

av Buranparken (Det er Eli eller Lademoen park på Buran. Red. anm.) var der i mine yngre Aar ingen Bebyggelse, men der laa et fint Gaardsanlæg, Ulstadvækket, omgitt av en stor pen Have der var indhegnet med et spinkelt Stakit der var malet helt sort, hvad der gav det et eiendommelig gammeldags Præg, der ikke var uten en viss streng Fornemhet. Der var baade Forpakterbolig, Uthuse og Stabur foruten Hovedbygningen, en Vinkelbygning med et særdeles brat Tak og meget pene Forhold i Facaden. Detaljene var ogsaa bra. Hadde det været idag, saa skulde det ikke ha været nogen Kunst at lave en Reguleringsplan for Strøket derinde, i hvilken det gamle Anlæg kunde ha blit liggende til Pryd. Det hadde ogsaa en viss materiel Værdi. Men dengang var Byplanarbeidet ikke engang i sin Barndom, nei det var før det moderne Byplanarbeide egentlig var begynt overhodet. Saa det er ikke noget at undres over at Strøket blev som det blev. Den gamle Hovedbygning blev senere flyttet til en fremtrædende Tomt

under Dyrborg og ombygget til en moderne Villa. Selv om den er endel forandret, saa virker den som en gammel Kjending naar man kommer forbi den.

Paa den ene Side av Buranparken laa Lykkens Prøve med en pen gammel Hovedbygning; den blev ogsaa revet i Utrængsmaal. Hele Strøket derinde skulde ha været regulert som Haveby, men Tanken om det var endnu ikke fremme eller iethvertfald ikke rukkit til Norge. I Sidebygningen derute bodde i sin Tid Forfatteren Kristian Elster den ældre, som skrev alle disse fine Novellerne. Et Strøk av Villaer slik som vi har Lov og Anledning til at bygge det idag, hadde git en herlig Bydel derinde. Og saa burde der ha gaat et bredt Gløt nedovermot Lademoen saa man hadde faat Utsigten over Fjorden – eller rettere – ut gjennom Fjorden, for den har et dybt Perspektiv ut forbi Røberg. Helt fra Bakke Bro og helt inde ved Lilleby har man fra Strøket Indherredsveien – Mellemsveien – Ladeveien ikke et eneste skikkelig Gløt utover Fjorden. Og det er Synd. For den er herlig at se paa baade tidlig og sent, baade Sommer og Vinter, Høst og Vaar. Og det Gløttet som er inde ved Lilleby ved Gasverket blev for litet og for skjævt i Linjen. Der hadde det vel været Mulighet for at faa et ordentlig Interval. Men det blev ogsaa regulert litt for tidlig til at man hadde fuld Oversigt over Intervallernes Betydning. Erkjendelsen av deres store Betydning for Byplanen kom først senere. Et kraftig Gløt der kunde ha git Fjordens hele Dybdeperspektiv ut til Fjeldene paa Gjeitestranda, og faat Munkholmen med. Munkholmen – denne Juvel, som gjør Fjorden inde ved Trondhjem til noget for sig selv. Denne Blanding av Landskap og gammel Arkitektur av en præktig Form. Dens romantiske Historie gir den ogsaa en egen Stemningsværdi. Men dens pragtfulde maleriske Virkning maatte der en Utlænding til at opdage. Ingen har saaledes som Russeren Piskunow, der bodde oppe ved Schönningdal og saa den ligge i Fjorden, med Bymarkens Skogbelte som Ramme nedentil, ingen har som Piskunow faat frem den sære Stemning som ombølger Munkholmen en Juninat. Den trønderske Sommernatsdrøm opdaget han. Men Billedet er bort, fins ikke mere i Byen, desværre. Man vet knapt, hvor det er.»

Her skriver en som elsket sin by. Byplanleggeren merker en hele tiden mens en leser det han skriver. Det er fristende å tenke seg at hans tanker hadde fått gjennomslagskraft under den videre planleggingen av området. Et sted øverst oppe på bryggeriets eiendom ved Stiklestadveien lå en liten krans med hus med navnet Utsikten. Det er nå nivellert, men navnet forteller at der stod byfiskernes familier og så etter mann og far i dårlig vær. Der var det fri utsikt til Munkholmen og fjorden. Ved å stå på den nye gangbrua ved Dalen, kan en få et glimt utover fjorden som Sverre Pedersen etterlyste. Et glimt har en også fra Stiklestadveien ned mot Nyhavna, men der ligger jo Dora og stenger for det meste av utsynet.

i

¹ Foto: Boligan/Sing-sing. Trondheims første kommunale arbeiderboliger. Eier: Trondheim Byarkiv.